

Nr 78.

Av herr **Wallentheim m. fl.**, om ändring av 7 § lagen om folkpensionering.

Av förarbetena till 1935 års folkpensioneringslag och av statsmakternas uttalanden i samband med beviljandet av dyrtidstillägg till vissa folkpensionärer framgår med all önskvärd tydlighet, dels att pensionernas storlek redan år 1935 tillmätts i underkant, dels ock att pensionärerna under den sedermera inträdda kristiden endast delvis kompenserats för de höjda levnadskostnaderna. Det är därför nu särskilt betydelsefullt att utöver de kontanta dyrtidstilläggen finna även andra vägar till förbättrande av folkpensionärernas ställning i den mån samtidigt sparande och förtänksamhet stimuleras.

Redan 1928 års pensionsförsäkringskommitté, vars slutbetänkande ligger till grund för nu gällande lag, uttalade önskvärdheten av att behovsprincipen genomföres med varsamhet. Den antog även att pensionsförsäkringen utövat ogynnsamt inflytande på visst slag av sparverksamhet. Av bland annat denna anledning genomfördes den bestämmelsen att s. k. arbetsgivarpensioner, genom frivillig försäkring erhållna livräntor m. m. inom vissa gränser skola »privilegieras» d. v. s. icke inverka minskande på folkpensionen. I själva propositionen nr 217 till 1935 års riksdag (sid. 36) uttalades viss tvekan, huruvida det finnes tillräckliga skäl att utesluta från de privilegierade inkomsterna ränta på mindre sparkapital, pensionärernas ännu återstående arbetsinkomst m. m.

Anskaffandet av eget hem eller bostad måste väl anses som en av de mest samhällsgagnande formerna för sparverksamhet. I viss mån har den inkomst, som representeras av egen bostad redan i ett tidigt skede ställts i en viss förmånsställning. Enligt 7 § av 1913 års pensionsförsäkringslag skulle årliga värdet av egen bostad visserligen icke uppskattas lägre än till 60: — kronor. Denna bestämmelse (numera intagen i ett jämlikt 7 § folkpensioneringslagen av Kungl. Maj:t utfärdat brev den 30 juni 1937) har emellertid alltsedan 1914 tolkats så att »nödtorftig bostad» (se den av T. Askelöf och Ivar Strahl utgivna handboken »Lagen om folkpensionering m. m.» sid. 64) om högst ett rum och kök värderats till 60 kronor, efter dyrortsgrupperingens genomförande i dyrare ort 120, respektive 180 kronor, även om densamma kunde anses ha ett högre ortsvärde. Då fråga gäller gift person skall (enligt berörda handbok) för vardera maken såsom inkomst av bostadsförmån upptagas nämnda belopp eller för makarna tillsammans 120 (resp. 240 eller 360) kronor, även om de gemensamt förfoga över endast ett rum. Därav

har ansetts följa att om de förfoga över mer än ett rum och kök, visst övervärde å bostaden också upptages som inkomst.

Tillämpningen av dessa bestämmelser medför icke sällan, kanske i främsta rummet inom förtortssambhällena till våra större städer men säkerligen också på många andra håll, att personer, som genom eget sparande under många årtionden, icke sällan åstadkommet under stora försakelser i den egna livsföringen, skaffat sig ett eget hem med något större utrymmen än ett rum och kök, vid sökandet av pension uppskattas till förhöjd inkomst av bostadsförmån. Möjligheterna för dem att på ålderdomen för egen del utnyttja de »extra utrymmen» äro, i synnerhet under vintertiden, starkt begränsade. De »extra utrymmena» ha ofta på sin tid tillkommit som ett led i strävandena att bereda både barnen och föräldrarna vissa ökade utrymmen. Sedan emellertid barnen vuxit upp och lämnat föräldrahemmet, stå dessa utrymmen i många fall utan egentlig användning. På grund av diverse förhållanden såsom i fråga om belägenhet, utseende och användbarhet, kunna de icke hyras ut i öppna marknaden. De pensionssökande, som ha sina egna hem omfattande mer än ett rum och kök, komma för den skull i en mycket dålig belägenhet vid fastställandet av den inkomst, från vilken deras rätt till pension bedömes. De bli faktiskt bestraffade för sin idoga strävan att i sin krafts dagar på ett föredömligt sätt ha sökt sörja för sin familj.

Att på detta sätt uppskatta s. k. överloppsrum till förhöjda värden synes också strida mot en av statsmakterna under senare år omhuldad strävan att söka höja den allmänna bostadsstandarden dithän, att vi i fråga om s. k. familjebostäder skulle komma bort från typen ett rum och kök och få fram en minimibostad av åtminstone 2 rum och kök.

Det förefaller som en ändring i här berörda avseenden vore i hög grad motiverad. Under åberopande av vad sålunda anförts hemställes, att 7 § andra stycket folkpensioneringslagen erhåller följande lydelse:

Årliga värdet av för eget behov avsedd bostad, varav ingen annan inkomst erhålles eller kan erhållas, skall uppskattas i ortsgrupp 1 till 60 kronor, i ortsgrupp 2 till 120 kronor och i ortsgrupp 3 till 180 kronor. Där i övrigt inkomst — — —
— — — Konungen.

Stockholm den 21 januari 1942.

Adolf Wallentheim.

Fritz Persson

Eric Bladh.

i Växjö.

Sven Hedqvist.

John Lundberg

Ruth Gustafson.